

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КЗ СОІППО

від «16» січня 2026 р. № 18-ОД

Ректор КЗ СОІППО

«16» січня 2026 р.

Юрій НІКІТІН

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників (категорія)

для педагогів різних спеціальностей

**«СУПЕРВІЗІЯ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРИНЦИПИ, ЕТИКА,
ПРАКТИКА»**

Розробник(и): Пінчук Д.М., кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри педагогіки, спеціальної освіти та педагогічного менеджменту

Напрямок підвищення кваліфікації: Підготовка надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти» (наказ від 13.09.2024 р. №1311).

Термін дії програми: з 16.01.2026 – 31.12.2030 рр.

Рецензенти:

Луценко С.М., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри професійної освіти та менеджменту КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Дегтярьова Н.М., директор Білопільської гімназії №3 Білопільської міської ради Сумського району Сумської області

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми. У Законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» задекларовані поняття професійного розвитку педагогічних працівників (от. 59 ЗУ «Про освіту»), надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) (п. 2 ст. 54 «Про повну загальну середню освіту») закладені основи для створення умов щодо О розбудови інституту супервізії в Україні.

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття (вдосконалення) компетентностей із здійснення супервізії у сфері загальної середньої освіти (далі - Програма) є універсальною і може охоплювати підготовку супервізорів для трьох рівнів освіти: початкової, базової та профільної середньої освіти враховуючи специфіку відповідних професійних і освітніх стандартів.

Програму розроблено з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988; відповідно до Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії)», затвердженого наказом МОН від 14.06.2024 № 855 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2024 за №1201/42546; постанови Кабінету Міністрів України від 05 липня 2024 року № 796 «Деякі питання надання субвенції з державного О бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа (далі - НУШ)» у 2024 році»; професійного стандарту за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Мінекономіки України від 17.09.2021 р. № 568-21 та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

Освітня програма спрямована на формування у педагогів здатності усвідомлювати власні професійні виклики, використовувати інструменти самопомоги, працювати з емоційними станами, а також брати участь у групових супервізійних сесіях як ресурсі професійної стійкості. Актуальність програми зумовлена потребою системної підтримки педагогів у межах закладу освіти, переходом до превентивних, а не реактивних моделей професійного супроводу та необхідністю формування здорового, психологічно безпечного освітнього середовища.

Актуальність запропонованої програми підвищення кваліфікації (далі – Програма) зумовлена потребою в удосконаленні професійних компетентностей педагогів закладів загальної середньої освіти, формуванні їхньої здатності та готовності ефективно реалізовувати Державний стандарт базової середньої освіти.

Програма розроблена з урахуванням державної політики у сфері базової середньої освіти, сучасних підходів до професійного розвитку педагогічних працівників та вимог нормативно-правових актів, що регулюють систему підвищення кваліфікації в Україні. Зміст програми спрямований на реалізацію пріоритетів освітньої реформи, розвиток професійної автономії педагога, формування культури професійної підтримки та впровадження супервізії як ефективного інструменту забезпечення якості освітнього процесу.

Програма враховує потреби педагогічних працівників у професійній підтримці, рефлексії та збереженні ресурсності в умовах змін і підвищеного професійного навантаження, а також орієнтована на практичне застосування набутих знань і вмінь у діяльності закладів загальної середньої освіти.

Цільова група: педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники закладів освіти різних рівнів, наукових та науково-дослідницьких установ, інших установ та організацій, які надаватимуть професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти.

Обсяг: 30 годин.

Особливості реалізації програми: Зміст підвищення кваліфікації (навчальний матеріал) розбивається на навчальні модулі, що є логічно структурованою частиною освітньої програми, яка охоплює певну тему або блок знань, умінь і навичок. Планом передбачено послідовність вивчення модулів.

Підвищення кваліфікації слухачів відбувається відповідно до плану-графіка, містить два компоненти: аудиторну та самостійну роботу слухача.

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна / очна

Мета підвищення кваліфікації: формування у педагогічних працівників та фахівців, залучених до професійної підтримки педагогів, компетентності у застосуванні супервізії як інструменту розвитку професійної автономії, підтримки ресурсності та профілактики професійного вигорання в освітньому середовищі.

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Розкрити сутність супервізії у системі професійного розвитку педагогічних працівників та її роль у підвищенні якості освітнього процесу.

2. Ознайомити з принципами та етичними засадами супервізійної діяльності, зокрема конфіденційністю, добровільністю, партнерством і дотриманням професійних меж.

3. Сформувати практичні навички організації та проведення супервізійних сесій (індивідуальних та групових), включно з роботою з професійними кейсами та формулюванням супервізійного запиту.

4. Розвинути здатність до рефлексії та саморефлексії у професійній діяльності супервізора, оцінки власних ресурсів та способів їх відновлення.

5. Навчити застосовувати супервізію як інструмент підтримки ресурсності та профілактики професійного вигорання педагогів.

6. Формувати компетентність у використанні супервізії як механізму розвитку культури професійної взаємодії та взаємопідтримки у закладі освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійного в межах професійної діяльності або галузі знань.

Формування та розвиток професійних компетентностей учителя до виконання трудових функцій:

Трудова функція Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу.

Б.2. Емоційно-етичної, через здатності: усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами; конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

Б.3. Компетентність педагогічного партнерства, через здатності: до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

Трудова функція Г. Проведення освітнього процесу.

Г.1. Прогностичної, через здатності прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

Г.2. Організаційної, через здатності організовувати процес навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти; організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти.

Трудова функція Д. Безперервний професійний розвиток.

Д.1. Здатність до навчання впродовж життя, через здатності: здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку; до інноваційної діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

1. Знання про сутність та роль супервізії у професійному розвитку педагогів, мету, завдання та етичні принципи супервізії, відмінності супервізії від контролю, наставництва та коучингу, структуру індивідуальної та групової супервізії, її етапи та інструменти фасилітації, а також особливості онлайн- та змішаних форматів супервізії та механізми роботи з професійними кейсами для підтримки ресурсності педагогів.

2. Усвідомлення важливості дотримання етичних принципів і професійних меж супервізора, значення психологічної безпеки та довіри у супервізійному процесі, власної ролі у створенні ресурсного та безпечного простору для педагогів, необхідності рефлексії та саморефлексії у професійній діяльності супервізора, а також впливу супервізії на профілактику професійного вигорання та розвиток педагогів.

3. Уміння організовувати та проводити індивідуальні та групові супервізійні сесії, аналізувати професійні кейси та формулювати супервізійний запит, застосовувати інструменти фасилітації та методи рефлексії у роботі з педагогами, підтримувати їхню ресурсність та запобігати професійному вигоранню, ефективно комунікувати у супервізійній взаємодії та створювати безпечне професійне середовище, а також інтегрувати супервізію в практику закладу освіти як інструмент розвитку культури професійної взаємопідтримки.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації: відбувається у формі *поточного та підсумкового контролю*.

1. *Поточний контроль* здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня знань сутності професійного вигорання, його причин, проявів та впливу на особистість педагога і результати професійної діяльності; усвідомлення можливостей супервізії як ефективного інструменту профілактики та подолання професійного вигорання педагогічних працівників; уміння застосовувати супервізійні підходи та техніки для підтримки професійного благополуччя й емоційної стійкості.

Формами поточного контролю (оцінювання) є тестування, контрольні запитання; практичні завдання, кейси.

Засобом самоконтролю можуть виступати також контрольні тести та інструкції щодо порядку відповідей на завдання тесту, які пропонуються слухачам на паперових чи електронних носіях разом з іншими навчально-методичними засобами.

Підсумковий контроль (по завершенню курсу) – це завершальний етап навчання, який спрямований на визначення рівня досягнення слухачами очікуваних результатів навчання (компетентностей, знань, умінь, навичок). Формою підсумкового контролю є підсумкове тестування.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації (30 годин).

Вартість: 800 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом формування та розвитку професійних компетентностей у сфері супервізійної підтримки, профілактики професійного вигорання, розвитку рефлексивної культури, емоційної саморегуляції та збереження професійного благополуччя в умовах сучасних викликів освітнього середовища.

Особливістю Програми (вид діяльності) є практикоорієнтоване навчання з використанням інтерактивних форм роботи, зокрема елементів групової супервізії, аналізу професійних ситуацій (кейсів), рефлексивних і фасилітаційних практик, що забезпечує перенесення набутих знань і вмінь у професійну діяльність педагогів.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання електронних навчальних матеріалів, виконання рефлексивно-аналітичних завдань, самооцінювання рівня професійного вигорання, аналіз власного професійного досвіду, підготовку до підсумкового контролю.

Підсумкові заходи реалізуються у формі підсумкового тестування відповідно до змісту Програми.

Зміст Програми складається з 2 змістових модулів та 4 взаємопов'язаних тем, що забезпечують логічну послідовність, системність і цілісність формування професійних компетентностей слухачів.

На завершальному етапі навчання слухачі проходять підсумкове тестування з 20 тестових завдань.

Максимальна кількість балів – 100.

Прохідний бал – 60.

Учасники, які успішно виконали всі види навчальної діяльності та склали підсумковий контроль, отримують сертифікат / свідоцтво про підвищення кваліфікації, що визнається відповідно до чинного законодавства та може бути внесене до обліку на Національній платформі «Вектор».

Загальний обсяг Програми становить 30 годин (1 кредит ЄКТС), з них:

- лекційні заняття — 10 годин;
- практичні заняття — 8 годин;
- самостійна робота — 10 годин;

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Теоретичні та нормативно-правові засади супервізії у загальній середній освіті в умовах сьогодення					
Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії	2	2	1	-	5
Тема 1.2. Андрагогічний підхід в супервізії	2	2		-	4
Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора	2	2	1		5
Разом за модулем	6	6	2	-	14
МОДУЛЬ 2. Супервізія як інструмент професійної підтримки та професійного розвитку педагогічних працівників					
Тема 2.1 Принципи, методи та форми супервізії	2	2	-		8
Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії	-	4	1		8

Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії	-	4	2		
Разом за модулем	2	10	3	-	15
Підсумкові заходи				1	1
Усього	8	16	5	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст Програми розроблено з урахуванням аксіологічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного підходів.

Програма містить два модулі та шість взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год., з них: 6 год. - лекційні заняття, 18 год. - практична робота, самостійна робота - 5 год., 1 год. - підсумкові заходи.

Розподіл годин за видами діяльності має орієнтовний характер; послідовність і кількість годин на вивчення окремих тем може змінюватися суб'єктами підвищення кваліфікації у межах часу, передбаченого Програмою.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних занять, а також самостійне опрацювання додаткового матеріалу до окремих змістових модулів або тем у вільний від аудиторних занять час.

Вибір форм організації освітнього процесу, методів і засобів навчання здійснює суб'єкт підвищення кваліфікації для досягнення очікуваних результатів навчання, визначених Програмою.

На завершальному етапі для оцінювання результатів навчання за Програмою підвищення кваліфікації слухачі можуть скласти підсумковий тест

МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії

Огляд законодавства, що регулює супервізію в освіті. Сутність супервізії, її цілі, функції та завдання. Супервізор та супервізант. Особливості взаємодії супервізора і супервізанта на основі цінностей НУШ. Сфери підтримки, партнерство, стилі взаємодії. Теорія і практика супервізії в освіті України. Міжнародний досвід здійснення супервізії. Переваги та виклики впровадження супервізії у загальній середній освіті в Україні в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Андрагогічний підхід в супервізії

Основні положення сучасної андрагогіки. Супервізія крізь призму принципів

андрагогіки (розуміння потреб дорослих, стимулювання до саморозвитку тощо). Врахування андрагогічного підходу під час роботи із супервізантами; самостійність, опора на особистий та професійний досвід, індивідуалізація, системність, елективність, актуалізація результатів навчання, професійна підтримка, розвиток освітніх потреб.

Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора.

Характеристика цінностей супервізора (загальнолюдські, професійні, демократичні). Супервізор як лідер освітніх змін. Професійні та особистісні якості супервізора. Ключові компетентності супервізора. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Професійний розвиток та саморозвиток супервізора.

МОДУЛЬ 2

СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Тема 2.1. Принципи, методи та форми супервізії

Принципи супервізії: людиноцентризм, доступність, відповідальність, академічна доброчесність, академічна свобода, добровільність, об'єктивність, гуманізм, демократизм, сприяння навчанню впродовж життя. Методи супервізії, які добираються відповідно до конкретної ситуації та етапу здійснення супервізії: бесіда (діалог), консультування, спостереження, опитування, самооцінювання, аналіз документів. Форми організації та проведення супервізії (за способом організації: очна, очно-дистанційна, дистанційна; за кількістю учасників: індивідуальна і групова).

Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії

Цикл супервізії. Три етапи циклу супервізії: підготовчий, основний, заключний. Підготовчий етап (забезпечення умов для здійснення супервізії/-й): самооцінювання професійної діяльності супервізантом, визначення напрямів професійного розвитку чи педагогічних проблем; формування плану та графіку здійснення циклу супервізії; вибір форм і методів здійснення супервізії. Основний етап (здійснення супервізійної/-их сесії/-й): реалізація плану здійснення супервізії за узгодженим графіком; коригування плану здійснення циклу супервізії та графіка (за потребою). Заключний етап (узагальнення, верифікація результатів): анкетування супервізора для отримання зворотного зв'язку та подальшого планування заходів з надання професійної

підтримки та допомоги (за потребою); складання супервізором документації за результатами циклу супервізії; звіт про здійснення супервізії.

Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії

Орієнтовні зразки документів для здійснення супервізії: запит на проведення супервізії; договір з проведення супервізії; план-графік проведення супервізії; акт здачі-приймання наданих послуг супервізії; звіт про проведення супервізії, свідоцтво про проходження супервізії.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Складання власного професійного кейсу педагогічної ситуації для супервізії: визначення запиту, опис проблеми та очікуваного результату.
2. Аналіз кейсу колеги: виявлення ключових проблемних точок, емоційних складових та потенційних ресурсів педагога.
3. Моделювання індивідуальної супервізійної сесії: відпрацювання структури, застосування фасилітаційних інструментів, формулювання супервізійних запитів.
4. Моделювання групової супервізійної сесії: визначення ролей учасників, фасилітація обговорення кейсу, створення безпечного простору для взаємопідтримки.
5. Рефлексія власної професійної діяльності: аналіз власних ресурсів та стратегій попередження вигорання, складання «ресурсної карти».
6. Розробка плану дій супервізора для конкретного кейсу або педагогічної групи: визначення послідовності кроків, інструментів та очікуваного результату.
7. Онлайн-супервізія / дистанційна робота з кейсом: відпрацювання адаптації інструментів та методів фасилітації для змішаного формату.
8. Обговорення етичних дилем у супервізії: робота у малих групах, аналіз ситуацій, прийняття рішень з урахуванням етики та професійних меж.
9. Створення плану власного професійного розвитку з урахуванням результатів супервізії: визначення цілей, ресурсів і перших кроків.
10. Підготовка рекомендацій для колег щодо профілактики вигорання та підтримки ресурсності педагогів у закладі освіти.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

(за потреби)

1. Що таке супервізія у професійній діяльності педагога, і чим вона відрізняється від контролю, наставництва та коучингу?
2. Які основні мета та завдання супервізії у системі професійного розвитку педагогів?
3. Які етичні принципи супервізії є ключовими для створення безпечного професійного простору?
4. Що означає добровільність участі педагогів у супервізії, і як забезпечити її на практиці?
5. Які професійні межі супервізора необхідно дотримуватися під час індивідуальної та групової супервізії?
6. Як організувати індивідуальну супервізійну сесію: етапи, структура, ролі учасників?
7. Які особливості організації групової супервізійної сесії і які інструменти фасилітації можна застосувати?
8. Як аналізувати професійний кейс педагога, визначати ключові проблеми, емоційні аспекти та ресурси?
9. Які методи можна застосувати для підтримки ресурсності педагогів та профілактики професійного вигорання?
10. Як інтегрувати супервізію в практику закладу освіти та формувати культуру взаємопідтримки серед педагогів?
11. Які виклики можуть виникати під час онлайн- або змішаних форматів супервізії, і як їх вирішувати?
12. Як проводити рефлексію власної діяльності як супервізора та оцінювати ефективність застосованих інструментів?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Coaching youth initiatives: Guide for Supporting Youth Participation // SALTO.
URL: https://www.salto-youth.net/downloads/4-17%938/eoaching_gpide_www.pdf
2. Module 17: Supervision - Supporting Professionals and Enhancing Service Quality
URL: <https://www.issa.nl/node/370>.

3. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/index.php7mw2&b~348>.
4. Венгловська О., Гладкова Г., Новик Л, Методичні рекомендації щодо надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії). УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/metodvcliiii-- rekomendaczivi-shhodonadannya-Drofesiinoyi-pidtrymky-ta-dopomogvpedagogichnym-pracivnvm-pracivnvmkam-zdii snennva-sup erviziyi/>.
5. Закон України «Про освіту» (зі змінами № 3143-IX від 10.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
7. Мушкевич М. І. Супервізія : навч. посіб. (до курсу «Супервізія») / Мирослава Іванівна Муппсевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 188 с.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
9. Новик Л, Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. URL: <http://uied.org.ua/t3idgotQvka-supervizoriv-dlva-zakladiv-zagahiovi-serednoviosvitv-komplekt-navchalno-metodvchnogo-zabezpechennva/>.
10. Новик Л, Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ, УІРО. 2023. 111 с.
11. Підготовка педагогічного персоналу до роботи з дорослими у закладах формальної і неформальної освіти: анотований бібліографічний покажчик. Укл.: Аніщенко О. В., Калюжна Т. Г., Котирло Т. В., Радомський І. П. За ред Аніщенко О. В. Київ: ШООД імені Двана Зязюна НАПН України, 2022. 282 с. URL: https://lih.iitta.gov.ua/id/eprint/733444/1/Pokazhchyk_2022.pdf.
12. Порядок надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії): наказ МОН від 14.06.2024 № 855 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 06 серпня 2024 р. за №1201/42546), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zi201-24#Text>

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1190-2018-%D0%BF#Text>.

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/672-2020-%D0%BF#Text>.

15. Про анкету самооцінювання : наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-aiiketiisamoocinyuvannya/>.

16. Рамка безперервного професійного розвитку вчителів. URL: <https://ngscliolteacher.wixsite.com/cpdmsett/cpd-framework>.

17. Рівний рівному. Посібник для менторів. URL: <https://insha-osvita.org/wpcontent/uploads/2020/12/Handbook-PeerTQPeerUKR.pdf>.

18. Супервізія як стратегія покращення якості викладання. Порадник для супервізорів (наставників) . 2018. URL: <https://cprpploz.at.ua/poradnikdtia-supervizoriv.pdf>.

19. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів (порадник для супервізорів (наставників). 2018. URL: <http://barna-consult.com/wcontent/uploads/2021/10/Superviziya-Poradnyk-VF-Krok-za-krokom.pdf>.

20. Торп С., Кліффорд Дж. Коучинг. Посібник для тренерів та менторів. URL: <http://su.rl.li/xluqnn>.

21. Учительський апгрейд; самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О. Федоренко; за заг.ред. І.Новик. Київ: УІРО, 2024. URL : <https://iiied.org.ua/uchvtelskvi-apgreid-samooczinvuvannva-profesiinovi-divalnosti/>.